

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Dekan: prof. Ing. Dušan Húska, PhD.

**Skúsenosti vybraných obcí s externým financovaním v období
rokov 2004 - 2006 a ich dopad na územný rozvoj**

Bakalárska práca

Katedra regionálneho rozvoja
Vedúci katedry: doc. Ing. Mária Fáziková, CSc.

Vedúci práce: Ing. Mariana Mániková

Jaroslava Králiková

Nitra 2008

SUMMARY

This submitted work is intended on closer information about forms of providing financial help to communities through the external financial system. It includes financial sources before accession The Slovak republic to European Union like SAPARD, ISPA, PHARE and cohesive fond, also structural resources and other different native and foreign donations or grants.

The structural resources and cohesive fond are instruments of the structural and regional politics of the European Union. The main aim of resources is to support the economical development and social cooperation in developing regions and protection of the environment. So they are not only the opportunity but also the risk: if they are used in an appropriate way, they can be the key impulse by clearing the regional differences sensual development of social and natural potention of each places and their effectional using, but also improving the quality of life in general. On the other hand their bad and inappropriate using can deep today's problems even more.

The subject of our exploration in this work is a selected community Zvolenská Slatina and a town Fil'akovo, and their types of gaining financial sources from external sources of getting money for communities. Concretely these communities as exceptions in our region, took a chance in the first programmed period 2004-2006 to get financial support from The European Union as well as from the state budget. As a result they influenced the development not only in the community, but also in the regional development.

During the elaborating on the work we used reachable materials, facts, gained details. We used the methods of concentrating and summarizing details, analysis, synthesis and comparison. Facts and details were gained also in the interview with the employees of the community offices.

Key words: external financing, structural resources, design, development of community, regional development, program of economic and sociable development

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním bakalárskej práce.

V Nitre, 13.05.2008

.....
podpis autora BP

POĎAKOVANIE

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani Ing. Mariane Mánikovej za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

V Nitre, 13.05.2008

.....
podpis autora BP

POUŽITÉ OZNAČENIE:

b.j.	bytová jednotka
cca	približne
CSF	rámec podpory spoločenstva
ČR	Česká republika
EAGGF	európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond
EIB	európska investičná banka
ERDF	európsky fond regionálneho rozvoja
ESF	európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
FIFG	finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu
FO	fyzická osoba
FSEÚ	fond solidarity Európskej únie
HDP	hrubý domáci produkt
IBV	individuálna bytová výstavba
JPD	jednotný programový dokument
NDP	národný rozvojový plán
MH SR	ministerstvo hospodárstva slovenskej republiky
mld.	miliarda
MK SR	ministerstvo kultúry slovenskej republiky
MP SR	ministerstvo pôdohospodárstva slovenskej republiky
MŠ	materská škola
MŠ SR	ministerstvo školstva slovenskej republiky
MVRR SR	ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja slovenskej republiky
MŽP	ministerstvo životného prostredia
OP	operačný program
PHSR	program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
ROP	regionálny operačný program
RRA	regionálna rozvojová agentúra
Sk	slovenských korún
SOP	sektorový operačný program
ŠF	štrukturálne fondy
ŠFŽP	štátny fond životného prostredia
ŠR	štátny rozpočet

VÚC	vyšší územný celok
Zb.	zbierky zákonov
ZŠ	základná škola
Z. z.	zbierky zákonov

OBSAH:

ÚVOD.....	9
1 PREHEAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENIA PROBLEMATIKY.....	10
1.1 VEREJNÝ SEKTOR A JEHO ŠTRUKTÚRA	
1.1.1 Definície verejného sektora.....	10
1.1.2 Štruktúra verejného sektora.....	10
1.1.3 Reforma verejnej správy.....	11
1.1.3.1 Reformu verejnej správy je v súčasnosti možné chápať ako.....	11
1.2 SAMOSPRÁVA A JEJ ŠTRUKTÚRA	
1.2.1 Samospráva ako pojem.....	11
1.2.2 Financovanie samospráv pred a po roku 2005 – fiš. decentralizácia.....	11
1.2.2.1 Proces zmeny financovania.....	11
1.2.2.2 Čo priniesla fiškálna decentralizácia.....	12
1.2.3 Miestna samospráva (obec).....	13
1.2.3.1 Financovanie obce.....	13
1.2.3.2 Kompetencie obce pri výkon samosprávy.....	14
1.3 MOŽNOSTI FINANCOVANIA ROZVOJOVÝCH PROJEKTOV	
V ROKOCH 2004 - 2006	
1.3.1 Predvstupové zdroje z EÚ.....	17
1.3.2 Štrukturálne fondy.....	17
1.4 REGIONÁLNA POLITIKA	
1.4.1 Základné pojmy v regionálnej politike.....	17
1.4.1.1 Región.....	17
1.4.1.2 Regionálny rozvoj.....	18
1.4.1.3 Miestny hospodársky rozvoj.....	18
1.4.2 Predmet regionálnej politiky.....	18
1.4.3 Ciele regionálnej politiky EÚ.....	18
1.4.4 Ciele regionálnej politiky na Slovensku.....	19
1.4.5 Nástroje regionálnej politiky EÚ.....	19
1.4.6 Základné dokumenty regionálnej politiky v rokoch 2004 – 2006.....	21
1.4.6.1 Národný rozvojový plán SR.....	21
1.4.6.2 Regionálne operačné programy.....	22
1.4.6.3 Sektorové operačné programy.....	22
1.4.6.4 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja SK.....	22

1. 4. 6. 5 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.....	22
1. 5 ROZDELENIE FIN. PROSTRIEDKOV NA PRIORITY NDP V ROKOCH 2004 – 2006	
2 CIEĽ PRÁCE.....	25
3 METODIKA PRÁCE.....	26
3. 1 VÝBER OBJEKTU SKÚMANIA A JEHO CHARAKTERISTIKA.....	26
3. 2 PRACOVNÉ POSTUPY.....	26
3. 3 SPÔSOB ZÍSKAVANIA ÚDAJOV A ICH ZDROJE.....	27
3. 4 POUŽITÍ METÓDY VYHODNOTENIA A INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV.....	27
4 VÝSLEDKY PRÁCE.....	28
4. 1 Čerpanie externých zdrojov pred a po roku 2004 vybranými obcami.....	28
4. 1. 1 Zvolenská Slatina.....	28
4. 1. 1. 1 Charakter obce.....	28
4. 1. 1. 2 Získavanie informácií o možnostiach externého financovania.....	29
4. 1. 1. 3 Projekty obce.....	30
4. 1. 1. 4 Zhodnotenie úspešnosti projektov.....	35
4. 1. 1. 5 Dopad na rozvoj obce, regiónu.....	36
4. 1. 2 Fiľakovo.....	36
4. 1. 2. 1 Charakter obce.....	36
4. 1. 2. 2 Získavanie informácií o možnostiach externého financovania.....	37
4. 1. 2. 3 Projekty obce.....	37
4. 1. 2. 4 Zhodnotenie úspešnosti projektov.....	44
4. 1. 2. 5 Dopad na rozvoj obce, regiónu.....	45
5 ZÁVER.....	47
6 POUŽITÁ LITERATÚRA.....	50
7 PRÍLOHY.....	51

ÚVOD

V programovacom období 2004 - 2006 mali obce možnosti čerpať zo štrukturálnych fondov Európskej únie a tým výrazne vplývať na regionálny rozvoj.

Štrukturálne fondy a kohézny fond sú nástrojmi štrukturálnej a regionálnej politiky Európskej únie (EÚ). Ich poslaním je vyrovnávanie regionálnych rozdielov v rámci zjednotenej Európy. Keďže ide o verejné fondy, musia inštitúcie zodpovedné za ich správu dbať na to, aby boli využívané v súlade s vopred stanovenými pravidlami a na stanovený účel.

Externé zdroje, čiže finančné prostriedky sú verejné prostriedky, získané z daní občanov EÚ, o ktorých rozhodujú verejné inštitúcie. Štrukturálne fondy a Kohézny fond dovedna tvoria až tretinu celého rozpočtu EÚ, čo je po poľnohospodárstve druhá najväčšia položka v rozpočte únie. Na minulé rozpočtové obdobie (roky 2000 – 2006) bolo na tento účel vyčlenených 213 mld. EUR.

Základným poslaním fondov je podporovať ekonomický rozvoj a sociálnu súdržnosť v zaostávajúcich regiónoch a ochranu životného prostredia. Sú teda zároveň príležitosťou aj rizikom: ak sa použijú vhodne, môžu sa stať kľúčovým impulzom vyrovnávania regionálnych rozdielov, zmysluplného rozvíjania spoločenského aj prírodného potenciálu jednotlivých území a ich efektívneho využívania, ale aj zvyšovania kvality života spoločnosti ako celku. Na druhej strane ich netransparentné a nevhodné použitie môže dnešné problémy ešte väčšmi prehĺbiť.

1 PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENIA PROBLEMATIKY

1.1 VEREJNÝ SEKTOR

1.1.1 Definície verejného sektora

BELAJOVÁ (Belajová, Balážová, 2004) definuje verejný sektor ako cieľovo orientovaný na vytváranie úžitku (nie zisku) pre všetkých obyvateľov, pre celé spoločnosť. Vstupuje do trhovej ekonomiky s úlohou uspokojovať verejné potreby a realizovať verejné záujmy.

PORUBČAN (Porubčan, Barát, Kučírková, 2006) definuje verejnú správu ako zložitý systém uplatňovania výkonu verejnej moci a to prostredníctvom zabezpečenia záležitostí verejných orgánom štátnej správy, zabezpečenia záležitostí zverených samosprávnym orgánom a rozvíjaním činností organizácií tretieho sektora.

1.1.2 Štruktúra verejného sektora

- štátny verejný sektor (centrálne - vláda, ministerstvá, národný úrad práce ai., decentralizované – krajské úrady, úrady všeobecnej a špecializovanej správy a ďalšie)
- samosprávny verejný sektor (subjekty regionálnej samosprávy – samosprávne kraje, miestna samospráva – mestá, obce)
- sektor nevládných verejných inštitúcií a organizácií označovaný aj pojmom verejná korporácia; inštitúcie zakladané osobitným zákonom, majú kompetencie v oblasti vlastníctva, tvorby a použitia vlastných zdrojov – verejno-právna televízia, rozhlas, národné múzeá, národné divadlá, ďalej rôzne fondy a záujmové združenia, politické strany, nadácie, neziskové organizácie založené na poskytovaní verejno-prospešných činností (Belajová, Balážová, 2004)

1.1.3 Reforma verejnej správy

Od roku 1990 Slovensko rovnako ako všetky krajiny východného bloku prechádzalo a prechádza viacerými zásadnými politickými i spoločenskými zmenami. Išlo najmä o zmeny politickej povahy (prechod z totalitného na demokratický štát, s ktorým je spojená horizontálna a vertikálna deľba moci), ekonomickej povahy (prechod na trhovú ekonomiku založenú na výraznom posilnení súkromného vlastníctva a s ním spojenej transformácie ekonomiky) a zmeny organizačnej štruktúry dotýkajúce sa organizácie štátu.

1. 1. 3. 1 Reformu verejnej správy je potrebné v súčasnosti chápať ako:

1. celkovú zmenu filozofie vo vzťahu k verejnej správe
2. permanentný proces prebiehajúci v čase
3. komplex vzájomne pôsobiacich vecných zmien súvisiacich s reformným procesom, to znamená uskutočniť v súčasnosti aj ďalšie reformné kroky a to:
  - 3.1. reformu kompetencií
  - 3.2. reformu verejných financií
  - 3.3. reformu riadenia a vzdelávania vo verejnej správe
  - 3.4. reformu informatizácie verejnej správy
  - 3.5. reformu mechanizmu kontroly

Posledná reforma verejnej správy prebehla v rokoch 2004-2006, a bola predovšetkým zameraná na reformu verejných investícií. Od 1.1.2005 sa uplatňuje nový systém prerozdelenia verejných prostriedkov medzi štátnu správu a územnú samosprávu. zdroj: (<http://www.mesa10.sk/mesa10/?module=publikacia&id=167>)

1. 2 SAMOSPRAVA A JEJ ŠTRUKTÚRA

1. 2. 1 Samospráva ako pojem

Základnou črtou samosprávy je demokratický výkon moci občanov. Je to vlastná správa vecí verejných uskutočňovaná vo vymedzenom území občanov, prostredníctvom volených zástupcov. Územná samospráva predstavuje oprávnenie regiónu a obcí samostatne rozhodovať, samo organizovať a samo zodpovedať za zákonom vymedzený okruh záležitostí, ktoré sú priamo späté so záujmami obyvateľstva žijúceho v území. (Belajová, Balážová, 2004)

1. 2. 2 Financovanie samospráv pred a po roku 2005 – fiškálna decentralizácia

1. 2. 2. 1 Proces zmeny financovania

Zmena financovania územnej samosprávy bola rozdelená do dvoch etáp:

1. etapa – rok 2004:

- samosprávna pôsobnosť: zvýšenie autonómnosti rozhodovania orgánov územnej samosprávy zmenou decentralizačnej (účelovej) dotácie na dotáciu neúčelovú,
- prenesený výkon pôsobnosti štátnej správy : financovanie účelovou dotáciou prostredníctvom ŠR

- toky financií pre obe úrovne územnej samosprávy: k 1.1.2004 zrušenie integrovanej štátnej správy
- toky financií pre kompetencie VÚC : školstvo, sociálne veci a kultúra,...
- toky financií pre kompetencie obcí : samosprávna pôsobnosť, matrika, kultúra,...

2. etapa – od 1.1.2005:

- VÚC :
  1. financovanie samosprávnej pôsobnosti podielom na štátnych daniach a prerozdelenie do rozpočtov VÚC, podľa kritérií schválených zákonom
  2. financovanie preneseného výkonu pôsobnosti štátnej správy a štátnych programov účelovými dotáciami zo ŠR
- obce:
  1. financovanie samosprávnej pôsobnosti (podiel na štátnych daniach a prerozdelenie do rozpočtov obcí podľa kritérií schválených zákonom, miestne dane)
  2. financovanie preneseného výkonu pôsobnosti štátnej správy a štátnych programov účelovými dotáciami zo ŠR

1. 2. 2. 2 Čo priniesla fiškálna decentralizácia

Fiškálnou decentralizáciu jej navrhovateľ, ministerstvo financií, sledoval predovšetkým čiastočné vymanenie obcí spod dosahu neraz nevyspytateľného rozhodnutia centrálnej úrovne – štátu, posilnenie finančnej samostatnosti obcí a „zadresnenie“ toho, čo štát obciam na výkon samosprávy pôsobnosti poskytuje.

Na presun kompetencií na obce (a kraje), ktorý prebiehal intenzívne najmä počas uplynulých troch rokov, nadviazal realizáciou fiškálnej decentralizácie i presun financií, čím sa do značnej miery zavŕšila delegácia zodpovednosti za správu a rozvoj územia na miestnu (a regionálnu) úroveň samosprávy.

Fiškálna decentralizácia priniesla zásadnú zmenu. Kým doteraz závisela časť príjmov samosprávy od toho, aký podiel daní je každoročne prisúdili poslanci parlamentu v rámci štátneho rozpočtu, od roku 2005 je to inak. Nový systém financovania je postavený na pevne daných kritériách, podľa ktorých sa daň z príjmu FO prerozdeľuje medzi jednotlivé obce a mestá a stáva sa ich vlastným príjmom. Ďalšiu významnú časť príjmov získajú samosprávy z miestnych daní, o výške ktorých majú právomoc rozhodovať. Celkovo sa tak zvyšuje zodpovednosť územnej samosprávy za správu a rozvoj obce. Malo by tiež dôjsť k zvýšeniu efektívnosti využitia zdrojov v mieste ich vzniku a obmedzeniu

prerozdelačovacích procesov. Očakávame tiež, že tieto zmeny podnietia tiež vyššiu participáciu občanov na lokálnom dianí a podporia tak rozvoj miestnej demokracie. (Čavojec, Sloboda, 2005)

1. 2. 3 Miestna samospráva (obec)

Miestna samospráva predstavuje oprávnenie obce (mesta, dediny) samostatne rozhodovať a uskutočňovať právom vymedzený okruh záležitostí, ktoré sú priamo späté so záujmami obyvateľstva obce. (Belajová, Balážová, 2004)

Obec

Obec je samostatný samosprávny územný celok Slovenskej republiky, združujúca občanov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt.

Úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a obyvateľstva v ňom žijúceho. Obec má: svoj názov, katastrálne územie, právo na vlastné symboly (erb, vlajka, pečať, hymna), združovať sa s inými obcami.

Obec je právnickou osobou, a ako taká je spôsobilá mať práva a povinnosti ako ktorákoľvek právnická osoba. Je to aj ekonomická jednotka, ktorá má svoj majetok, s ktorým môže nakladať v zmysle zákonom stanovených podmienok a rozhodnutia zastupiteľstva. Má tiež svoje finančné prostriedky, ktorými financuje samosprávne úlohy, ktoré jej ukladá zákona a zabezpečuje i rozvojové programy. Obec je tiež sociálna jednotka, ktorá na svojom území združuje rôzne skupiny obyvateľstva, ktorým vytvára podmienky pre vyššiu kvalitu života. Obyvateľstvom obce je každý občan, ktorý je v nej prihlásený na trvalý pobyt. (Porubčan, Barát, Kučírková, 2006)

1. 2. 3. 1 Financovanie obce

Obce si v súlade s platnou legislatívou zabezpečujú vlastné hospodárenie a s tým súvisiace ekonomické procesy. Sú správcami miestnych daní a poplatkov, t.j. zabezpečujú výkon správy týchto daní a poplatkov, ktorých daňové určenie je na obec. (Belajová, Balážová, 2004)

Obec financuje svoje potreby z:

1. vlastných príjmov obce

- príjmy z majetku obce, výnosy z miestnych daní a z poplatkov, podiely na daniach v správe štátu, výnosy z pokút uložených za priestupky, príjmy z obecných cenných papierov a výnosy z finančných investícií, dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce

2. ostatných príjmov obce

- dotácie zo ŠR podľa zákona o štátnom rozpočte na príslušný rok (napr. na prenesený výkon štátnej správy), dotácie zo štátnych fondov (napr. Štátny fond rozvoja bývania), prijaté úvery resp. iné návratné zdroje financovania (napr. komunálne obligácie, návratné finančné výpomoci), iné príjmy (napr. združovanie prostriedkov)

Dotácie (granty) predstavujú poskytnutie finančných prostriedkov z verejných rozpočtov bez toho, aby sa očakávala nejaká protihodnota.

Transfery (prevody) predstavujú poskytnutie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu alebo iných verejných zdrojov bez zodpovedajúceho spätného poskytnutia protihodnoty.

1. 2. 3. 2 Kompetencie obce pri výkone samosprávy

1. Originálne:

Zákon o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb. v znení neskorších predpisov definuje kompetencie obce nasledovne:

- vykonáva úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutel'ným a nehnuteľným majetkom obce,
- zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet obce,
- rozhoduje vo veciach miestnych daní a miestnych poplatkov a vykonáva ich správu,
- usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, a ak tak ustanovuje osobitný predpis, vydáva súhlas, záväzné stanovisko, stanovisko, alebo vyjadrenie k podnikateľskej a inej činnosti právnických osôb a fyzických osôb a k umiestneniu prevádzky na území obce,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce,
- zabezpečuje verejno-prospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu,
- utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky na zabezpečovanie zdravotnej

starostlivosti, vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú a umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport,

- plní úlohy na úseku ochrany spotrebiteľa a utvára podmienky na zásobovanie obce, pritom určuje nariadením pravidlá času predaja v obchode, času prevádzky služieb a spravuje trhoviská,
- obstaráva a schvaľuje územno-plánovaciú dokumentáciu sídelných útvarov a zón, koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života obce, obstaráva a schvaľuje programy rozvoja bývania a spolupôsobí pri utváraní vhodných podmienok na bývanie v obci,
- vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce,
- zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje podľa osobitných predpisov svoje rozpočtové a príspevkové organizácie, iné právnické osoby a zariadenia,
- organizuje hlasovanie obyvateľov obce o dôležitých otázkach života a rozvoja obce,
- zabezpečuje verejný poriadok v obci, pritom nariadením môže ustanoviť činnosti, ktorých vykonávanie je zakázané, alebo obmedzené na určitý čas, alebo miesto,
- zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok v rozsahu podľa osobitných predpisov a dbá o zachovanie prírodných hodnôt,
- plní úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu,
- vykonáva osvedčovanie listín a podpisov na listinách,
- vedie obecnú kroniku v štátnom jazyku, prípadne aj v jazyku národnostnej menšiny.

Obec spolupracuje v záujme rozvoja obce s politickými stranami a politickými hnutiami, s občianskymi združeniami a inými právnickými osobami pôsobiacimi v obci.

Obec môže v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracovať s územnými a správnyimi celkami alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi miestne funkcie. Má právo stať sa členom medzinárodného združenia územných celkov alebo územných orgánov.

Prechod kompetencií z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky bol schválený zákonom č. 416/2001 Z. z. a podľa tohto zákona kompetencie prechádzali na územnú samosprávu postupne od 1. januára 2002 do 1. januára 2004.

(zdroj: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3517&Template=Print>)

2. Prenesené:

- pôsobnosť stavebného úradu v prvom stupni výkonu štátnej správy
- zdravotná starostlivosť (polikliniky, nemocnice I. typu)
- základné školy (zriaďovanie a zrušenie škôl, školských zariadení a umeleckých škôl)
- sociálne služby (zriaďovanie rôznych typov sociálnych zariadení)
- divadelná činnosť (profesionálne divadelné subjekty)
- telesná kultúra (vytvárať podmienky pre rozvoj športu)
- správa vodného hospodárstva (kanalizačné poriadky, prípojky a i.)
- pozemné komunikácie

Podstatnou zmenou, ktorú okrem posilnenia kompetencií územnej samosprávy priniesla decentralizácia verejnej správy, je vznik samospráv aj na úrovni krajov. Územnú samosprávu dnes tvoria vyššie územné celky a mestské a obecné zastupiteľstvá. Vykonávajú originálne kompetencie, ktoré im ukladajú nové zákony a prenesené kompetencie, ktorých realizáciu si u nich objednáva štát. Možnosti, ktorými môžu samosprávy ovplyvňovať politický, spoločenský a ekonomický život regiónov, miest a obcí sú dnes neporovnateľne väčšie, než boli do roku 1998. So silnejšími kompetenciami samosprávam rastie aj zodpovednosť pred občanmi, čím sa postupne bude prehlbovať aj ich záujem o regionálnu a komunálnu politiku.

zdroj: (http://www.government.gov.sk/decentralizacia/uzemna_samosprava.php)

1.3 MOŽNOSTI FINANCOVANIA ROZVOJOVÝCH PROJEKTOV

V ROKOCH 2004 - 2006

Obce majú množstvo úloh, ktoré musia plniť v rámci svojej pôsobnosti a preto musia vyhľadávať aj iné externé zdroje financovania, aby mohli financovať svoje činnosti. Takéto zdroje externého financovania ponúka aj Európska únia.

Možnosti financovania projektov regionálneho rozvoja boli realizované z domácich zdrojov (rozpočet štátu, VÚC, obce, mestá a rôznych nadácií a podporných grantov) a zahraničných zdrojov (predvstupové fondy – PHARE, SAPARD, ISPA, bilaterálnej pomoci štátu EÚ, ako aj rôznych iných medzinárodných nadácií, podporných fondov a prostredníctvom rôznych donorov, štrukturálne fondy – ERDF, ESF, EAGGF, FIFG). (Súčasná a budúce možnosti financovania projektov regionálneho rozvoja, 2003)

1. 3. 1 Predvstupové zdroje z EÚ

Predvstupové zdroje sú tie, ktoré EÚ poskytuje kandidátskym štátom, boli poskytované aj Slovensku, v období prípravy na členstvo v EÚ. Ich hlavným účelom teda bola priama podpora ekonomiky, ale príprava na členstvo. Ak sa z nich aj spolufinancujú niektoré projekty zamerané na podporu regionálneho rozvoja, majú skôr tzv. pilotný charakter.

Slovenská republika čerpala predvstupovú pomoc z fondov EÚ prostredníctvom programov PHARE, ISPA a SAPARD.

1. 3. 2 Štrukturálne fondy

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF),
- Európsky sociálny fond (ESF),
- Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond – usmerňovacia sekcia EAGGF) a
- Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu (FIFG).

1. 4 REGIONÁLNA POLITIKA

1. 4. 1 Základné pojmy v regionálnej politiky

1. 4. 1. 1 Región

MAIER, G.-TODLING, F. (1996) chápu pod pojmom región časť jedného štátu alebo jedného národného hospodárstva, ktorá obvykle nie je oddelená od ostatných oblastí formálnymi hranicami a zvyčajne s nimi spojenými ekonomickými bariérami. Zároveň regiónom nerozumieme iba jeden bod v priestore, teda miesto alebo určitú lokalitu, ale zoskupenie priestorových bodov. Pritom sa nevychádza z už daných priestorových jednotiek – napr. obec, okres alebo kraj – ale ich spájame podľa určitých obsahových kritérií.

Podľa BECKA (2001) sa región obvykle vymedzuje týmito základnými znakmi:

- územná celistvosť
- špecifické prírodné zdroje
- správna jednotka – veľké vnútorné ekonomické väzby vo výrobe a v službách
- špecifický význam pre ekonomiku krajiny a z toho vyplývajúci špecifický program ekonomického rozvoja, špecifikum sociálno – kultúrne, národnostné, sociálne – hodnotové, politické

1. 4. 1. 2 Regionálny rozvoj

Pojem „rozvoj“ je používaný v rôznych súvislostiach, najčastejšie však pojem rozvoj resp. regionálny rozvoj býva chápaný ako hospodársky rozvoj regiónu, predovšetkým ako hospodársky rast. Treba však podotknúť, že by malo ísť hlavne o taký rozvoj, ktorý „neničí vlastnú zdrojovú základňu“, teda môže byť udržiavaný dlhší čas (Maier, Tödtling, 1998).

1. 4. 1. 3 Miestny hospodársky rozvoj

Cieľom miestneho hospodárskeho rozvoja je vybudovať hospodárske kapacity miestnej oblasti, aby sa zlepšila jej hospodárska budúcnosť a kvalita života pre všetkých. Je to proces, pomocou ktorého partneri z verejného, podnikateľského a mimovládneho sektora spoločne pracujú na tvorbe lepších podmienok pre hospodársky rast a tvor u zamestnanosti. (MVRR SR, 2004)

1. 4. 2 Predmet regionálnej politiky

Regionálna politika je súbor cieľov a opatrení, ktoré majú viesť k znižovaniu rozdielov v sociálno-ekonomickej úrovni regiónov. Konkretizácia cieľov, opatrení i nástrojov vychádza z konkrétnej situácie krajiny.

Objektom regionálnej politiky sú regióny. Subjektom regionálnej politiky sú príslušné orgány štátnej správy a samosprávy, ktoré regionálnu politiku zavádzajú do praxe. (Maier, Tödtling, 1997)

1. 4. 3 Ciele regionálnej politiky EÚ

Štrukturálne fondy predstavujú nástroje regionálnej politiky EÚ využívané na dosiahnutie jej troch základných cieľov: **Cieľ 1, Cieľ 2 a Cieľ 3.**

Cieľ 1 bol zameraný na podporu rozvoja a štrukturálnych zmien regiónov, ktorých rozvoj zaostáva a ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa meraný paritou kúpnej sily je menší ako 75 percent priemeru EÚ. Oprávnenými regiónmi na financovanie podľa Cieľa 1 boli západné Slovensko (Trenčiansky, Nitriansky a Trnavský kraj), stredné Slovensko Banskobystrický a Žilinský kraj) a východné Slovensko (Košický a Prešovský kraj).

Cieľ 2 bol zameraný na podporu hospodárskej a spoločenskej premeny oblasti, ktoré čelili štrukturálnym ťažkostiam. Patrili sem najmä oblasti, ktoré prechádzali sociálno-ekonomickými zmenami v priemysle a službách, upadajúce vidiecke oblasti, mestské oblasti nachádzajúce sa v ťažkostiach a krízou postihnuté oblasti závislé od rybolovu.

Oblasti oprávnené na financovanie v rámci Cieľa 2 boli oblasti, ktoré neboli financované podľa Cieľa 1. Bratislavský kraj (presnejšie nie celé jeho územie, ale len okresy Malacky, Pezinok, Senec a mestské časti okresov Bratislava III – mestská časť Vajnory, Bratislava IV – mestská časť Záhorská Bystrica, Bratislava V – mestské časti Čuňovo, Jarovce, Rusovce) bol jediným regiónom SR spôsobilým na financovanie podľa Cieľa 2.

Cieľ 3 bol zameraný na podporu prispôsobovania a modernizácie politík a systémov vzdelávania, školenia a zamestnanosti. Bratislavský kraj bol jediným regiónom oprávneným na financovanie podľa Cieľa 3.

zdroj:(<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1268&idf=150&lang=sk>)

1. 4. 4 Ciele regionálnej politiky na Slovensku

Ciele regionálnej politiky boli definované v Národnom rozvojovom pláne.

Hlavným cieľom regionálnej politiky Slovenskej republiky je zabezpečenie dobre vyváženého ekonomického a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky. S ohľadom na existujúce rozdiely v úrovni rozvoja regiónov bude úlohou Slovenska v dlhodobom horizonte odstrániť alebo zmierniť rozdiely v úrovni rozvoja rôznych regiónov a podporiť ekonomický a sociálny rozvoj regiónov.

1. 4. 5 Nástroje regionálnej politiky EÚ

a) Štrukturálne fondy

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) bol hlavným štrukturálnym fondom, bol určený na podporu financovania infraštruktúry, tvorby pracovných príležitostí, na miestne rozvojové projekty a pomoc malým a stredným podnikom.

Európsky sociálny fond (ESF) podporoval opätovné zamestnávanie nezaměstnaných a znevýhodnených skupín, pričom financoval školenia a systémy pomoci pri prijímaní do zamestnania.

Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EAGGF) podporoval rozvoj vidieka a farmárov najmä v zaostávajúcich regiónoch.

Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu (FIFG) pomáha reštrukturalizačným projektom rybolovu.

(Európska únia regiónom, 2004)

Finančné prostriedky štrukturálnych fondov dopĺňali národné zdroje, ale nesmeli ich nahrádzať. Inými slovami, SR nesmela znižovať svoje verejné výdavky smerujúce do regiónov cez jednotlivé oblasti hospodárskej politiky a nahrádzať ich prostriedkami zo štrukturálnych fondov. Prostredníctvom týchto fondov sa tak realizovali projekty, ktoré by za iných okolností nemohli byť realizované vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov.

b) Kohézny fond

K spomínaným štyrom štrukturálnym fondom je potrebné v užšom zmysle priradiť aj **Kohézny fond**, ktorý slúži na zmierňovanie ekonomických rozdielov medzi jednotlivými členskými štátmi a je určený pre Írsko, Španielsko, Portugalsko a Grécko, kde hrubý domáci produkt na jedného obyvateľa predstavoval v čase vzniku tohto fondu menej ako 90 percent priemeru EÚ. Bolo možné z neho získať prostriedky na veľké projekty nad 10 miliónov Euro v oblasti dopravnej infraštruktúry a infraštruktúry podporujúcej kvalitu životného prostredia. Kritériom rozdeľovania prostriedkov z fondu boli tri faktory: počet obyvateľstva, HDP na jedného obyvateľa a rozloha danej krajiny. (Európska únia regiónom, 2004)

c) Iniciatívy spoločenstva a inovačné akcie

Okrem Cieľa 1, Cieľa 2 a Cieľa 3 v oblasti štrukturálnych fondov sa treba zmieniť aj o Iniciatívach Európskych spoločenstiev, ktoré boli osobitnou formou pomoci: INTERREG A – cezhraničnej, INTERREG B - transregionálnej, INTERREG C - transnacionálnej spolupráce. Hospodárskej a spoločenskej obnovy zaostalých miest a mestských oblastí sa týkal URBAN, rozvoja vidieka LEADER a medzištátnej spolupráce pri presadzovaní nových prostriedkov boja so všetkými formami diskriminácie v oblasti trhu práce EQUAL. (Európska únia regiónom, 2004)

V skrátenom programovacom období 2004-2006 EÚ v kandidátskych krajinách podporila iba dve iniciatívy ES – INTRREG a EQUAL. Alokácia prostriedkov z iniciatívy INTERREG vychádzala z kritéria celkového počtu obyvateľov a obyvateľov v prihraničných regiónoch. Kritéria v rámci iniciatívy EQUAL boli rovnaké ako pre Cieľ 3.

d) Európska investičná banka

Hlavnou úlohou tejto inštitúcie je prispievať k vyváženému rozvoju vnútorného trhu únie. Európska investičná banka (EIB) preto pomáha pri financovaní investičných programov, predovšetkým v spolupráci so štrukturálnymi fondmi.

e) Fond solidarity Európskej únie

Fond solidarity Európskej únie (FSEÚ) vznikol iba v roku 2002. Od ostatných fondov sa líši tým, že nie je štrukturovaný, ale poskytuje neodkladnú finančnú pomoc v prípade veľkej katastrofy, na dočasné ubytovanie alebo provizórne opravy dôležitej infraštruktúry. (Európska únia regiónom, 2004).

1. 4. 6 Základné dokumenty regionálnej politiky v rokoch 2004 - 2006

Podpora regionálneho rozvoja v SR v súlade so zákonom č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja sa uskutočňovala na základe týchto dokumentov:

1. 4. 6. 1 národný rozvojový plán Slovenskej republiky (NDP)
1. 4. 6. 2 regionálny operačný program (ROP)
1. 4. 6. 3 sektorový operačný program (SOP)
1. 4. 6. 4 program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja
1. 4. 6. 5 program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

1. 4. 6. 1 Národný rozvojový plán

Národný rozvojový plán je základným ústredným dokumentom pre strednodobé plánovanie hospodárskeho a sociálneho rozvoja celého Slovenska. Bol vypracovaný s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť zaostalých regiónov a ich výkonnosť pri rešpektovaní trvalej udržateľnosti a zmierniť rozdiel v úrovni HDP na obyvateľa SR oproti priemeru členských štátov Európskej únie.

Strategický cieľ NRP počas obdobia 2004 – 2006:

Zabezpečiť, pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja, taký rast HDP, aby Slovenská republika do roku 2006 dosiahla úroveň prevyšujúcu 50 % priemeru HDP na hlavu v krajinách EÚ.

(zdroj: <http://www.eufondy.org/index.stm?x=74583&>)

Financovanie konkrétnych projektov v spomínaných regiónoch sa vykonávalo prostredníctvom programového dokumentu **Rámec podpory spoločenstva (CSF)** v rámci

operačných programov, ktoré sú vypracované v súlade s **Národným rozvojovým plánom (NDP)**.

1. 4. 6. 2 Regionálne operačné programy

Na Slovensku boli spracované štyri regionálne operačné programy:

1. NUTS II Bratislava
2. NUTS II Západné Slovensko
3. NUTS II Stredné Slovensko
4. NUTS II Východné Slovensko

a dva **jednotné programové dokumenty**

1. JPD Bratislava pre cieľ č. 2
2. JPD Bratislava pre cieľ č. 3

1. 4. 6. 3 Sektorové operačné programy

Sektorové operačné programy sú strednodobé programové dokumenty vypracované na Sektory, ktoré sú pre budúci rozvoj Slovenska rozhodujúce:

1. SOP Priemysel a služby
2. SOP Ľudské zdroje
3. SOP Poľnohospodárstvo a vidiek
4. OP Základná infraštruktúra (Operačný program)

zdroj:(Klamár,http://naturescience.fhvp.unipo.sk/geografia/trendy/regionalny_rozvoj.htm)

1. 4. 6. 4 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja je základným strednodobým programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na úrovni samosprávneho kraja. (MVRR, 2004)

1. 4. 6. 5 Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych, alebo regionálnych) býva pri projektoch zameraných na regionálny rozvoj často podmienené ich zladením s rozvojovou stratégiou príslušnej obce, mikroregiónu, či kraja. Vyžaduje to aj zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z. z.. Podľa tohto zákona majú mať obce schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PSHR).

PSHR obce je strednodobý programový dokument vypracovaný spravidla na obdobie 7 – 10 rokov, ktorý obsahuje tri základné časti: analytickú, strategickú a implementačnú. Za jeho vypracovanie a realizáciu je zodpovedná obec.

Cieľom PHSR je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, prípadne rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a podobne. (Zamkovský, 2004)

Regionálna politika na obdobie 2007-2013 prešla rozsiahlejšou reformou čo sa týka napr. zmeny cieľov, či zmeny počtu finančných nástrojov a i., v zaujme toho, aby sa tento systém zjednodušil pre konečného prijímateľa pomoci.

**1.5 ROZDELENIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV NA PRIORITY NDP
V ROKOCH 2004 – 2006**

Operačný program/ riadiaci orgán	Celkové alokácia prostriedkov zo ŠF a ŠF na roky 2004-2006	Suma zazmluvnených prostriedkov zo zdrojov ŠF a ŠR	Podiel zazmluv. prostr. Z celkovej alokácie	Suma čerpaných prostriedkov zo zdrojov ŠF a ŠR	Podiel čerpaných prostr. z celkovej alokácie
SOP Priemysel a služby /MH SR	8 962 934 714	6 708 514 882	74,85%	2 715 179 466	30,29%
SOP Ľudské zdroje /MPSVR a MŠ SR	13 953 754 242	12 428 232 812	89,07%	5 331 193 994	38,21%
SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka / MP SR	9 727 704 626	8 777 694 861	90,23%	3 476 707 772	35,74%
OP Základná infraštruktúra / MVRR SR	21 505 914 532	16 199 740 383	75,33%	6 683 539 803	31,08%
JPD NUTS II - Bratislava Cieľ 2 / MVRR SR	3 029 942 330	1 859 489 705	61,37%	390 367 731	12,88%
JPD NUTS II - Bratislava Cieľ 3 / MVRR SR	3 415 421 304	2 066 405 271	60,50%	418 032 256	12,24%
CIP INTERREG IIIA / MVRR SR / Rakúsko - SR	457 266 768	347 314 114	75,95%	106 991 856	23,40%
CIP INTERREG IIIA / MVRR SR / -SR	481 333 346	366 798 141	76,20%	67 585 877	14,04%
CIP INTERREG IIIA / MVRR SR / SR - ČR	236 476 508	206 394 719	87,28%	49 298 576	20,85%
NP Program susedstva / Maďarsko - SR - Ukrajina / MVRR SR	481 333 422	361 053 321	75,01%	85 288 758	17,72%
Iniciatíva Spoločenstva EQUAL	1 253 900 484	1 357 619 648	108,27%	220 425 849	17,58%
Spolu ŠF	63 505 982 276	50 679 257 857	79,80%	19 544 611 938	30,78%

zdroj: ITMS, k
31.12.2006

2 CIEĽ PRÁCE

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je sa preskúmať vo vybraných obciach skúsenosti s externým financovaním v období rokov 2004-2006 a vyhodnotiť ich dopad na územný rozvoj.

Parciálne ciele:

1. zhodnotiť informovanosť obcí o možnostiach externého financovania
2. preskúmať spoluprácu s poradenskými centrami pri príprave projektov
3. analyzovať proces prípravy projektov
4. zmapovať vypracované projekty
5. zistiť aké projekty plánujú dané obce podávať v nasledujúcom plánovacom období 2007-2013
6. pokúsiť sa vyhodnotiť aký dopad mali implementované projekty na rozvoj obce alebo rozvoj regiónu

3 METODIKA PRÁCE

3.1 CHARAKTERISTIKA OBJEKTU SKÚMANIA

Objektom nášho skúmania v bakalárskej práci sú vybrané obce Zvolenská Slatina a mesto Filákov, a ich formy získavania finančných prostriedkov z predvstupových fondov a iných externých zdrojov financovania obcí. Práve tieto obce, ako jedny z mála v našom regióne, v prvom programovacom období 2004 – 2006 využili možnosť čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ ako aj zo štátneho rozpočtu, čím významne ovplyvnili rozvoj v obci, ale pozitívne vplývali aj na rozvoj regiónu.

3.2 PRACOVNÉ POSTUPY

Vypracovávanie bakalárskej práce je rozdelené na niekoľko etáp:

1. Štúdium domácej a zahraničnej odbornej literatúry, z ktorej získame teoretické poznatky o danej problematike.
2. Návštevy obecných úradov v jednotlivých obciach so zámerom získania poznatkov a podkladov o:
  - informovanosti obcí o možnostiach externého financovania rozvojových aktivít v minulom plánovacom období EÚ 2004-2006
  - priebehu podávania žiadostí o finančné prostriedky
  - využítí asistencie z poradenských centier prípadne iných inštitúcií pri vypracovaní projektov
  - tom, či tieto projekty vychádzali z akčných plánov programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja
  - úspešnosti, prípadne neúspešnosti projektov
  - implementácii projektov, problémoch či nedostatkoch, ktoré sa počas implementácie vyskytli
3. Spracovávanie zhromaždeného študijného materiálu s využitím metódy skúmania, vedeckej abstrakcie, komparácie.

V prvej časti vlastnej práce všetky spomenuté objekty skúmania analyzujeme z hľadiska:

- charakteru obcí
- informovanosti obcí o možnostiach financovania
- využitia pomoci poradenských centier pri vypracovaní projektov
- stratégie rozvojového programu – projekty na základe PHSR

- procesu podávania žiadostí o finančné prostriedky
- projektovej činnosti v rámci rozvoja obce a regionálneho rozvoja
- implementácie projektov
- porovnania úspešnosti a neúspešnosti projektov

V časti dopad na územný rozvoj skúmaných subjektov vyhodnotíme pozitívny resp. negatívny dopad implementovaných projektov na rozvoj obce a regiónu.

3.3 SPÔSOB ZÍSKAVANIA ÚDAJOV A ICH ZDROJE

Zhromažďovanie informácií a faktografického materiálu priamo na sekretariátoch jednotlivých obcí, konkrétne zápisnice zo zasadnutí obecných zastupiteľstiev, zápisnice z pracovných porád, vypracované projekty na čerpanie fondov, informačné materiály, brožúry a letáky. Vyhľadávanie informácií prostredníctvom internetu napr. web stránky MVRR SR, web stránky jednotlivých obcí, regionálnych poradenských a informačných centier, web stránka Fondu sociálneho rozvoja a i...

3.4 POUŽITÉ METÓDY VYHODNOTENIA A INTERPRETÁCIE VÝSLEDKOV

Za účelom dosiahnutia stanoveného cieľa a parciálnych cieľov využijeme nasledovné pracovné metódy:

- metódy skúmania
- metóda vedeckej abstrakcie – abstrahovanie menej dôležitých, resp. nepodstatných informácií od množstva informácií, ktoré majú priamy alebo nepriamy vplyv na riešený problém
- metóda porovnávania
- metóda priameho dialógu

4 VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 ČERPANIE EXTERNÝCH ZDROJOV PRED A PO ROKU 2004

VYBRANÝMI OBCAMI

V tejto práci sa orientujeme na to, aké skúsenosti majú vybrané obce so získavaním a čerpaním finančných prostriedkov z predvstupových a štrukturálnych fondov, a iných externých zdrojov.

Pre našu prácu sme si vybrali obce Zvolenská Slatina a Fiľakovo. Každá z týchto obcí využila možnosť počas skúmaného obdobia 2004 –2006 podávať žiadosti na čerpanie z fondov EÚ na základe vypracovaných projektov.

4.1.1 Zvolenská Slatina

4.1.1.1 Charakter obce

Rozprestiera sa pozdĺž hlavnej cesty I. triedy č. I/50 spájajúcej Košice s Bratislavou južnou trasou (E 571). Leží vo Zvolenskej kotline, v doline rieky Slatina (príloha č. 1). Geograficky sa nachádza západne od mesta Zvolen cca 10 km, môžeme povedať že je súčasťou prímestského vidieckeho osídlenia.

Patrí medzi najstaršie obce na Slovensku. Prvá písomná zmienka o obci je až z roku 1263. Prvý názov obce bol "SANCTA CRUX DE SOLIO" (Svätý kríž pri Zvolene). Jej ďalšie pomenovania - Zalatna, Zalatna Zolienzis, Veľká Slatina a od roku 1927 nesie názov Zvolenská Slatina. Najstaršie pamiatky o osídlení obce sú z mladšej doby bronzovej. Obec vznikla na staršom slovanskom osídlení - ľudu lužickej kultúry, o čom svedčia archeologické nálezy, niekedy v 12. alebo v 13. storočí. Na začiatku 14. storočia bola už strediskom cirkevného života. Na území Slatinského chotáru vznikol hrad Vígľaš, preto bola Slatina prirodzeným centrom Vígľašského panstva. Od začiatku 15. storočia sa Slatina spomína v listinách aj ako mestečko a jej obyvatelia mešťania. V 17. storočí bola časť slatinského chotára odňatá pre založenie novej osady Detva.

V obci sa nachádzajú historické a kultúrne pamiatky ako rímsko-katolícky barokový kostol Povýšenia sv. kríža (1787), evanjelický kostol klasicistický s neogotickou fasádou (1784), pamätná izba T. Vansovej, rímsko-katolícka ľudová škola, pamätník padlých v I. a II. svetovej vojne (Trúchliaca matka od akad. Sochára Prof. J.Kulichy), židovský cintorín.

Je známa svojimi gurmánskymi špecialitami ako sú bryndzové halušky, bryndzovica (polievka), lepeň (slaný koláč z chlebového cesta), miškulica (zemiaková polievka), šmirkas (bryndzová pomazánka).

V súčasnosti má obec 2640 obyvateľov a ich počet stále rastie vďaka jej výhodnej polohe a malej vzdialenosti od okresného mesta Zvolen. V posledných rokoch zaznamenáva migračný prírastok, ktorý je podmienený predpokladanými faktormi ako sú ceny pozemkov, domov a bytov, realizovaná bytová výstavba, blízkosť mesta Zvolen (dochádzka za prácou). Vybavenosť obce službami a sieťami obchodov je tiež zaujímavá pre nových obyvateľov. V obci funguje základná škola, materská škola, zdravotnícke služby každého druhu, lekáreň. Pracovné príležitosti zabezpečuje miestne družstvo, niekoľko menších podnikateľských subjektov a sieť obchodov. V obci za posledné roky bolo vybudovaných 60 nových bytov, vybudovala sa čistička odpadových vôd, plynofikácia celej obce, rekonštrukcia ciest. Obec má vybudovaný športový areál s tenisovými kurtami a kolkárňou, kultúrny dom a kino.

4. 1. 1. 2 Získavanie informácií o možnostiach externého financovania

Vzhľadom na krátke programovacie obdobie, ako aj čas prípravy projektov, a dostupnosti informácií o možnosti poskytovania finančných prostriedkov prostredníctvom predvstupových fondov, obec Zvolenská Slatina nemala väčšie ťažkosti so získavaním informácií, čo sa týka predvstupových fondov. Informácie o rôznych možnostiach čerpania predvstupových fondov obec získavala prostredníctvom návštev MVRR SR ako aj regionálnych agentúr, alebo na internete. Podľa vyjadrení obce získavanie informácií v tomto smere nebolo vôbec obtiažne, ako sa vo všeobecnej mienke uvažuje. Obec vypracovávala projekty v spolupráci s poradenskou agentúrou EÚ projekty, no taktiež sa do spolupráce na projektoch zapájali aj niektorí zamestnanci obecného úradu. Keďže projekty vypracovávala poradenská agentúra, úlohou obce bolo len zabezpečiť potrebné dokumenty ako prílohy k projektu a žiadosti o nenávratné finančné prostriedky. V minulosti bolo takýchto poradenských agentúr podstatne menej ako je dnes, preto aj cena za vypracovanie takéhoto projektu nebola nízka. Ceny jednotlivých projektov sa pohybovali v úrovni okolo 50 000,- Sk za komplexné vypracovanie projektu. Obec ďalej skonštatovala, že v prvom programovacom období ako aj pred vstupom Slovenska do Európskej únie bola administratívna stránka jednoduchšia ako dnes, čo je zarážajúce, nakoľko práve v novom programovacom období 2007 – 2013 je základným cieľom čerpania fondov, podstatne zjednodušiť celý proces podávania žiadostí.

4. 1. 1. 3 Projekty obce

Obec Zvolenská Slatina mala na roky 2005 – 2007 s výhľadom do roku 2010 vypracovaný akčný plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, na základe ktorého za pomoci predvstupových fondov EÚ a štátnych fondov realizovala tieto projekty:

1. Zvýšenie technického štandardu budovy Materskej školy

Dôvody pre vypracovanie projektu:

Za prvoradé obec Zvolenská Slatina považovala zvýšenie technického štandardu budovy Materskej školy. Budova bola v zlom stave. Materskej škole vo Zvolenskej Slatine hrozila totálna devastácia. Budova si vyžadovala generálnu údržbu a rekonštrukciu. Nevyhovujúce bolo aj materiálno-technické vybavenie. Investície ktoré si táto kompletná údržba budovy vyžadovala, obec nemohla sama zabezpečiť. Takže sa obec rozhodla využiť možnosť čerpať z predvstupového fondu SAPARD v operačnom programe „budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry“.

Cieľ projektu:

Kompletná rekonštrukcia budovy a modernizácia interiéru MŠ pre podporu rozvoja školskej infraštruktúry.

Projekt bol realizovaný v rámci programu:

- OP Základná infraštruktúra - Priorita 3 – Lokálna infraštruktúra - Opatrenie 3.1. Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch - Podopatrenie 3.1.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry

Finančná analýza:

Predpokladané náklady na rekonštrukciu: 2 000 000,- Sk

V tomto programe EÚ poskytovala 70 % nákladov, štát 15 % a obec z vlastného rozpočtu 5 %. Dňa 3.2.2004 bolo prijaté uznesenie obecného zastupiteľstva, ktorým bol podporený návrh na využitie predvstupových európskych fondov.

Výška finančnej pomoci predstavovala 1 783 000,- Sk.

Výstupy projektu:

Škôlka má teraz nové postieľky, stoly, stoličky, ale aj modernú techniku na výučbu. Podarilo sa aj výrazne ušetriť peniaze na energie. Odhaduje sa, že výmenou okien a zateplením strechy sa ušetrí v priemere až 22 %.

2. Výstavba bytových jednotiek

Cieľ:

Primárnymi úlohami obci v oblasti bývania bolo a stále je ustavičné zvýšenie kvality bývania, výstavba nových bytov, obnova existujúceho bytového fondu, výstavba technickej infraštruktúry a výstavba bývania pre osobitné skupiny obyvateľstva: pre skupiny občanov, ktorí potrebujú pomoc, pre občanov, ktorí sú v hmotnej núdzi a pre neprispôsobivých občanov.

V obci Zvolenská Slatina prebieha od roku 1999 bytová výstavba v spolupráci s MVRR a taktiež štátneho fondu rozvoja bývania, ktorý je účelovým fondom na financovanie štátnej podpory pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu, prevažne poskytovaním výhodných dlhodobých úverov.

Podpora bytovej výstavby

- v roku 2001 - 2002 sa postavil bytový dom s 23 nájomnými bytmi v centre obce (JOJKA), (model financovania: 30 % dotácia z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR a 70 % úver zo Štátneho fondu rozvoja bývania)
- v roku 2003 – 12 b.j. – rovnakým spôsobom financovania
- v roku 2004 – 6 b.j. – rovnakým spôsobom financovania
- v oblasti individuálnej bytovej výstavby (IBV) sa v roku 2003 postavili 2 rodinné domy, v roku 2004 taktiež 2 rodinné domy, pre rok 2005 bolo vydaných 6 stavebných povolení.

V obci boli vystavané nasledovné bytové jednotky:

Bytový dom Markíza – 16 b.j., 1999

Nové rodinné domy v rómskej osade Úhrady, 2000

Bytový dom JOJ - 23 b. j., 2002

Bytový dom A - 6 b.j. Komenského 87, 2003

Bytový dom B - 6 b.j. Komenského 62, 2003 Bytový dom C - 6 b.j. Komenského 89, 2004

Výstupy projektu:

Obec zrealizovala výstavbu týchto obytných domov relatívne v krátkom čase. Poskytuje jednotlivé byty na prenájom, čím plní obecnú pokladnicu a tým aj štátny rozpočet. Sú lákadlom hlavne pre mladých ľudí, pretože sú cenovo dostupné. Taktiež je záujem aj u obyvateľov mesta Zvolen, nakoľko obec sa nachádza v blízkosti tohto mesta, a ceny týchto bytov sú výrazne nižšie. Aj na základe týchto poznatkov môžeme potvrdiť neustály prírastok obyvateľov v obci, čo má pozitívny dopad na rozvoj obce.

Obytné domy realizované obcou boli ocenené niekoľkokrát Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR v súťaži Progresívne, cenovo dostupné bývanie .

3. Oprava miestnych komunikácií

Dôvody pre vypracovanie projektu:

Obec Zvolenská Slatina sa rozhodla pre opravu troch najviac poškodeným a nevyhovujúcim komunikáciám v obci a to na ulici Nový dvor, ulici vedúcej do rómskej osady a Cintorínskej ulici. Tieto komunikácie boli opotrebované a z dôvodu výstavby plynofikácie a dobudovania kanalizácie aj značne porušené.

Cieľ projektu:

Cieľom projektu bolo zlepšenie miestnej infraštruktúry vidieka, zníženie regionálnych rozdielov, zlepšenie stavu obecného majetku, zatraktívnenie obce, zvýšenie životnej úrovne obyvateľov obce a zlepšenie životného prostredia.

Projekt bol realizovaný v rámci programu:

- OP Základná infraštruktúra - Priorita 3 – Lokálna infraštruktúra - Opatrenie 3.4. Renovácia a rozvoj obcí

Realizácia projektu:

Oprava miestnych komunikácií bola rozdelená do dvoch etáp:

1. etapa – s prípravou projektu a samotným podávaním žiadosti sa začalo v období 9-10/2003. Obec si v rámci programu SAPARD vzala krátkodobý úver na 3 mesiace na financovanie opravy ciest, pokiaľ im finančné prostriedky za prevedené práce neboli

uhradené. Projekt bol schválený a realizovaný v roku 2004. Obec na tento projekt dostala 5 200 000,- Sk (100% dotácia).

Výstupy projektu:

Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ulici Nový dvor, 2004

Rekonštrukcia miestnej komunikácie od ulice Pod Hájom do rómskej osady Úhrady, 2004

2. etapa

Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ulici Cintorínska cesta, 2004

Obec realizovala rekonštrukciu týchto miestnych komunikácií v zmysle akčného plánu HSR. Ciele, ktoré si v tomto projekte stanovila, sa naplnili a celkový pozitívny dopad na rozvoj obce a regiónu bude pozorovateľný v ďalšom časovom období.

4. Vybudovanie centra hygienickej stanice pri ZŠsMŠ

Dôvody pre vypracovanie projektu:

V obci žije obyvateľstvo z výrazne slabších sociálnych vrstiev, ktoré mnoho krát nemá priestor pre vykonávanie základných hygienických potrieb, hlavne v prípade školopovinných detí.

Ciel' projektu:

Pre pomoc sociálne slabším rodinám v obci, zlepšenie ich sociálnych a životných podmienok sa obec v roku 2006 rozhodla predložiť projekt na výstavbu hygienickej stanice pri ZŠsMŠ prostredníctvom predvstupového fondu SAPARD OP Základná infraštruktúra.

Projekt bol realizovaný v rámci programu:

- OP Základná infraštruktúra - Priorita 3 – Lokálna infraštruktúra - Opatrenie 3.1. Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch.

Finančná analýza:

Projekt bol schválený a realizovaný v roku 2006. Obec obdržala finančné prostriedky z fondu vo výške 605 000,- Sk.

Výstupy projektu:

Obec vybudovaním centra hygienickej stanice poskytuje občanom so sociálne slabších vrstiev podmienky pre zlepšenie kvality života a tým napomáha k ich ďalšiemu rozvoju, čo samozrejme ovplyvňuje aj celkový rozvoj obci.

5. Dobudovanie kanalizácie na Športovej ulici

Obec si v PHSR stanovila za jeden z cieľov aj rozvoj technickej infraštruktúry, v ktorom mala okrem onoho zahrnuté aj dobudovanie kanalizácie v obci. V spolupráci s MŽP obec Zvolenská Slatina dobudovala v roku 2006 kanalizáciu na Športovej ulici. Bola jej poskytnutá dotácia z fondu životného prostredia bola vo výške 2 100 000,- Sk.

Štátny fond životného prostredia (ŠFŽP) je významným zdrojom financovania environmentálnych akcií.

6. Rekonštrukcia budovy ZŠ**Dôvody pre vypracovanie projektu:**

Budova základnej školy bola v zlom technickom stave, vybavenie bolo zastaralé. Obec nemala dostatok finančných prostriedkov prostredníctvom vlastných zdrojov na celkovú modernizáciu budovy ZŠ.

Ciel' projektu:

Kompletná rekonštrukcia budovy a modernizácia interiéru ZŠ pre podporu rozvoja školskej infraštruktúry.

Projekt bol plánovaný v rámci programu:

- OP Základná infraštruktúra - Priorita 3 – Lokálna infraštruktúra - Opatrenie 3.1. Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch - Podopatrenie 3.1.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry.

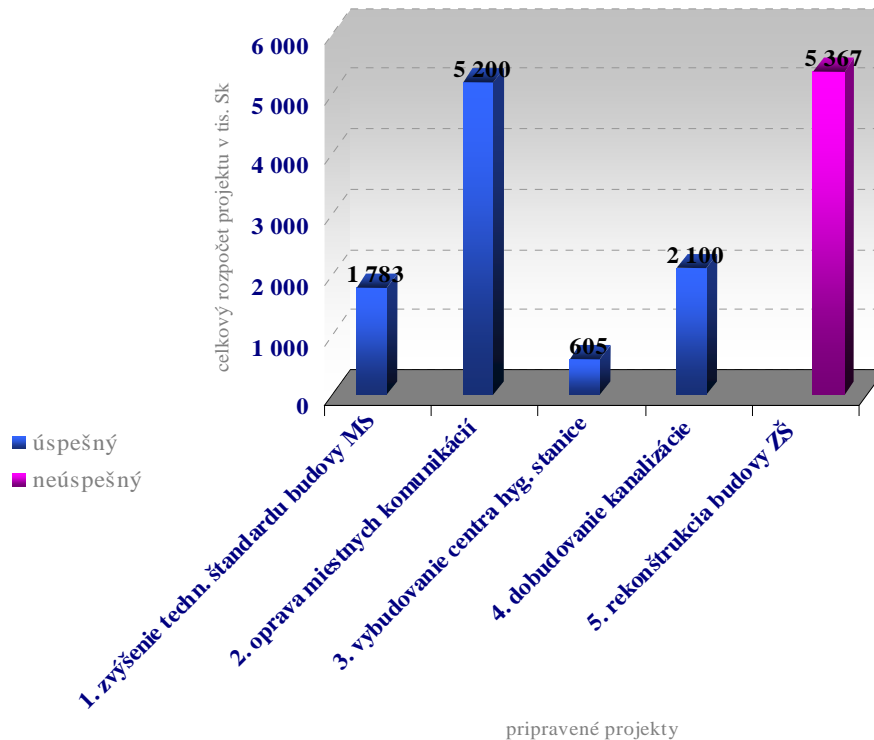
Finančná analýza:

Predpokladané náklady na rekonštrukciu: 5 367 000,- Sk

Projekt sa podával súčasne s projektom na rekonštrukciu Materskej školy. Aj keď boli oba projekty v konečnom dôsledku schválené, projekt na ZŠ ostal v zásobníku na MVRR a dosiaľ nebol realizovaný.

4. 1. 1. 4 Zhodnotenie úspešnosti projektov

Graf č.1

zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedeného grafu vyplýva, že obec Zvolenská Slatina v programovacom období 2004 – 2006 vypracovala v spolupráci s poradenskou agentúrou prevažne úspešné projekty, ktoré boli aj následne implementované. Obec vypracovala projekty a podala žiadosti na poskytnutie finančných prostriedkov v celkovej sume 15 055 000,- Sk, z ktorej sa jej podarilo získať za úspešné projekty finančnú podporu vo výške 9 688 000,- Sk, čo v konečnom dôsledku pôsobí ako veľmi pozitívne zhodnotenie. Do grafu sme nezahrnuli výstavbu bytových jednotiek, nakoľko táto výstavba prebieha už od roku 1999.

4. 1. 1. 5 Dopad na rozvoj obce, regiónu

Obec Zvolenská Slatina v programovacom období 2004 – 2006 sa aktívne zapájala do prípravy rôznych projektov pre zlepšenie rozvoja obce a regiónu. Projekty, ktoré boli realizované sa podpísali pod pozitívny rozmach celej obce. Priority stanovené v PHSR v značnej miere splnila. Postupným budovaním sa obec snaží vyrovnávať regionálne rozdiely, zlepšovať podmienky pre život v obci, zatriktívňovať ju pre budúci ale i súčasných obyvateľov. Nakoľko obec leží pri hlavnej južnej trase Bratislava – Košice, svojím pozitívnym prístupom k možnostiam zveľaďovania obce otvára nové možnosti pre malých a stredných podnikateľov, čím ovplyvňuje svoju technickú infraštruktúru.

Rekonštrukciou Materskej školy obec zvýšila jej úroveň, čo obyvatelia obce s radosťou privítali. Predtým bola škôlka vo veľmi zlom technickom stave, nebola už vhodným miestom pre bezstarostné deti a ich rodičov. Zlepšenie stavu školskej infraštruktúry určite ocenia aj budúci obyvatelia. Nový nábytok, ale aj moderná technika na výučbu prispieva ku kvalitnejšiemu životu detí, spokojnosti rodičov. Ďalšími veľmi významnými projektmi, ktoré obec realizovala a naďalej sa snaží realizovať je aj bytová výstavba v obci. Obec už od roku 1999 stavia v spolupráci MVRR SR bytové domy. Sú to moderné a komfort ponúkajúce byty, ktoré sú lákadlom hlavne pre mladých ľudí, pretože sú cenovo dostupné. Taktiež je záujem aj u obyvateľov mesta Zvolen, nakoľko obec sa nachádza v blízkosti tohto mesta, a ceny týchto bytov sú výrazne nižšie. Aj na základe týchto poznatkov môžeme potvrdiť neustály prírastok obyvateľov v obci, čo má pozitívny dopad na rozvoj obci. Obec realizovala aj rekonštrukciu troch najviac poškodených miestnych komunikácií v obci v zmysle akčného plánu HSR, čím zlepšila kvalitu týchto komunikácií. Vybudovaním centra hygienickej stanice poskytuje občanom so sociálne slabších vrstiev podmienky pre zlepšenie kvality života a tým napomáha k ich ďalšiemu rozvoju, čo samozrejme ovplyvňuje aj celkový rozvoj obci.

4. 1. 2 Fil'akovo

4. 1. 2. 1 Charakter obce

Fil'akovo leží v južnej prihraničnej oblasti Banskobystrického samosprávneho kraja v krásnom prírodnom prostredí na okraji Chránenej krajinej oblasti – Cerová vrchovina v krajnom podcelku - Fil'akovská brázda (príloha 2). Má atraktívnu polohu, nakoľko leží v blízkosti hranice s Maďarskom na dopravnej osi Lučenec – Salgótarján, s vyhlídkou rozvojových možností.

Obec a okolitá krajina Cerovej vrchoviny boli osídlené už v predhistorickom období, ako dokazujú mnohé archeologické nálezy. Názov mesta je pravdepodobne odvodený z keltského slova Fulak, ktoré znamená skrýšu, útočisko (polatinčené na 'Filekia'). Uvádza sa aj pomenovanie z osobného mena Filek (Filip). Maďarský názov Füleke je výsledkom paralelného pomenovania so slovenským Fiľakovo. Prvá písomná zmienka je z listu pápežovi z roku 1242, v ktorom je fiľakovský hrad spomínaný ako jeden z hradov, ktoré prežili tatárske nájazdy. Jeho prvým známym majiteľom bol Matúš Csák Trenčiansky. V 17. storočí bol hrad aj mesto najvýznamnejšie v Novohrade. Stal sa sídlom komitátov Novohrad, Hont, Heveš a Pešť. Jeho vojenský a politický význam stúpala zo dňa na deň. Mesto hrad sprístupnilo verejnosti v roku 1993.

V súčasnosti má Fiľakovo 10 450 obyvateľov zmiešanej národnosti. Vybavenosť službami a sieťami obchodov je tiež veľmi široká, rozmanitá a zaujímavá v rámci rozvoja mesta ako aj regiónu. Fiľakovo má rozvinutý cestovný ruch vďaka bohatému kultúrnemu a prírodnému dedičstvu. Môžeme tu navštíviť či už fiľakovský hrad, mestské muzeum, v okolí je tiež veľa prírodných a kultúrnych pamiatok.

4. 1. 2. 2 Získavanie informácií o možnostiach externého financovania

Mesto Fiľakovo získavalo informácie o možnostiach čerpania finančných prostriedkov z fondov na rozvoj obce z viacerých zdrojov. Informácie zbierali prostredníctvom návštev rôznych inštitúcií ako napr. MVRR SR, RRA v Lučenci, a taktiež na internete. Mesto Fiľakovo vyčlenilo jednu pracovníčku mestského úradu na získavanie týchto informácií, dokumentovanie, spracovávanie a prípravu a podávanie projektov. Pracovníčka absolvovala rôzne školenia zamerané na vypracovávanie projektov a pod. Neskôr v roku 2006 sa mesto Fiľakovo rozhodlo vytvoriť projektové oddelenie v rámci mestského úradu. V súčasnosti tam pracujú dvaja zamestnanci. Svoje projekty si mesto Fiľakovo vypracováva samostatne, bez pomoci poradenských agentúr, a ako sa zdá, veľmi úspešne.

4. 1. 2. 3 Projekty mesta

Mesto Fiľakovo vypracovalo v období rokov 2004 – 2006 veľké množstvo projektov, ktoré boli spolufinancované z domácich aj európskych fondov. Všetky predkladané projekty boli v súlade s akčným plánom hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorý má mesto vypracované na roky 2005 – 2013. Bližšie si rozoberieme len vybrané projekty, ostatné interpretujeme do grafov.

Rok 2005:

1. Rozvojové centrum mesta Fiľakovo - inkubátor

Dôvody pre vypracovanie projektu:

- zabezpečenie rozvoja miestneho hospodárstva
- zvýšenie vzdelanosti, flexibility, nadobudnutie moderných vedomostí, zvýšenie úrovne podnikateľskej kultúry

Cieľ projektu:

- rozvoj malých a stredných podnikateľov
- zabezpečenie vhodných podmienok pre podnikanie
- zatriktívnenie prostredia mesta

Cieľové skupiny:

- malí a strední podnikatelia v meste Fiľakovo a v jeho regióne
- začínajúci a rozvíjajúci sa podnikatelia v meste Fiľakovo
- obyvatelia mesta Fiľakovo, župy Nógrád a ich regiónu, návštevníci regiónu

Predmet projektu:

Rekonštrukcia, prestavba „Domu služieb“

Vypisovateľ výzvy: MVRR SR, Phare

Finančná analýza:

Celkové náklady 13 185 003,- Sk

Vlastný vklad 791 115,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 12 393 888,- Sk

Výstupy projektu:

- zakladateľská listina TECTUM, n. o.
- Know-how – presadený do fungovania inkubátora
- informačná brožúra s CD prílohou
- zrekonštruovaná užitočná plocha
- pozitívny dopad na okolité prostredie novovzniknutou budovou
- možnosti efektívnejšieho využívania potenciálu v podnikateľskej infraštruktúre za pomoci tohto strediska
- lepšie príležitosti pre vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia

2. Stavebné úpravy a modernizácia technického vybavenia objektov pre kultúrno-vzdelávacie účely na Fiľakovskom hrade a Mestskom kultúrnom stredisku v podhradí – vytvorenie kultúrno-spoločenského centra.

Dôvody pre vypracovanie projektu:

- kultúrno-spoločenského využitia hradu a podhradia s predpokladom efektívnej využiteľnosti nielen na lokálnej a regionálnej, ale aj na medzinárodnej úrovni
- zriadenie kvalitného a činorodého kultúrno - vzdelávacieho centra na Fiľakovskom hrade a v podhradí vytvoria východiskové predpoklady povznesenia úrovne v tejto oblasti pre mesto aj pre región
- prispievanie k regionálnemu rozvoju
- zvýšenie konkurencieschopnosti a atraktívnosti regiónu

Cieľ projektu:

Hlavným cieľom projektu bolo vybudovanie kultúrno-spoločenského centra v areáli Fiľakovského hradu a v podhradí.

Projekt bol realizovaný v rámci programu:

- OP Základná infraštruktúra - Priorita 3 – Lokálna infraštruktúra - Opatrenie 3.1. Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch – Podopatrenie 3.1.4. Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry

Finančná analýza:

Náklady na realizáciu: 2 540 024,- Sk

V tomto programe EÚ poskytovala 80 % nákladov, štát 15 % a obec z vlastného rozpočtu 5 %.

Výška finančnej pomoci predstavovala 2 032 019,- Sk z prostriedkov ERDF a 381 003,- Sk z prostriedkov ŠR.

Výstupy projektu:

Hlavným cieľom projektu bolo vybudovanie kultúrno-spoločenského centra v areáli Fiľakovského hradu a v podhradí (príloha 3). Nakoľko projekt rekonštrukcia Bebekovej veži (príloha 4) bol čiastočne úspešný, z poskytnutého nenávratného finančného príspevku sa uskutočnila jej renovácia a modernizáciu pre účely plánovaného hradného múzea. Sprístupnilo sa a skultúrnilo všetkých 5 podlaží, z ktorých predtým boli len 2 sprístupnené. Boli prepojené všetky podlažia vo veži, zabezpečili sa interiérové a exteriérové svietidlá, sálavé panely na vykurovanie. Projekt bol úspešne ukončený. Tento projekt podľa údajov zo záverečnej správy sa zrealizoval za značne krátke časové obdobie. Zmluva s MVRR SR

bola podpísaná 8.3.2006, s fyzickými prácami na stavbe sa začalo 16.5.2006, kolaudácia prebehla dňa 13.11.2006.

3. Domov dôchodcov

Predmet projektu: Rekonštrukcia, prestavba bývalých detských jasí

Vypisovateľ výzvy: MVRR SR, štrukturálne fondy

Finančná analýza:

Celkové náklady 20 182 050,- Sk

Vlastný vklad 961 050,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 19 221 000,- Sk

4. Obnovme si svoj dom – Fiľakovský hrad

Predmet projektu: zabezpečovacie práce a stavebná obnova hradu

Vypisovateľ výzvy: Ministerstvo kultúry SR

Finančná analýza:

Celkové náklady 286 000,- Sk

Vlastný vklad 26 000,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 260 000,- Sk

5. 20 triedna ZŠ Farská lúka, Fiľakovo

Predmet projektu: dostavba dielni a stravovacej jednotky ZŠ – objekt „B“

Vypisovateľ výzvy: Ministerstvo školstva SR

Finančná analýza:

Celkové náklady 7 780 000,- Sk

Vlastný vklad 0,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 7 780 000,- Sk

6. Internetizácia Mikroregiónu Obručná

Predmet projektu: internetizácia mikroregiónu, zlepšenie informačno-komunikačných technológií

Vypisovateľ výzvy: MVRR SR

Finančná analýza:

Celkové náklady 6 542 000,- Sk

Vlastný vklad 327 100,- Sk. Výška finančnej pomoci predstavovala 6 214 900,- Sk

7. Rekonštrukcia Jesenskej ulice – S05 – Splašková kanalizácia

Predmet projektu: splašková kanalizácia

Vypisovateľ výzvy: MŽP SR, environmentálny fond

Finančná analýza:

Celkové náklady 2 571 000,- Sk

Vlastný vklad 171 000,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 2 400 000,- Sk

Rok 2006

8. IV. Etapa – Riešenie OHM mesta Fiľakovo

Predmet projektu: sklad – hala na dotriedenie vyseparovaných zložiek a na lisovanie plastu

Vypisovateľ výzvy: MŽP SR

Finančná analýza:

Celkové náklady 1 294 300,- Sk

Vlastný vklad 123 100,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 1 171 200,- Sk

9. Dotácia na spracovanie ÚPD

Predmet projektu: spracovanie zmien a doplnkov ÚPN mesta Fiľakovo v celom rozsahu správneho územia mesta

Vypisovateľ výzvy: MVRR SR, sekcia stratégie rozvoja regiónov

Finančná analýza:

Celkové náklady 312 500,- Sk

Vlastný vklad 0,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 0,- Sk. Projekt bol neúspešný.

10. Novohradský geopark –INTERREG IIIA

Predmet projektu: zachovanie jestvujúcich prírodných hodnôt resp. kde je potrebné, tam obnovenie a zasadenie so súvisiaceho systému, taktiež vytvorenie nových chránených území

Vypisovateľ výzvy: MVRR SR

Finančná analýza:

Celkové náklady 3 552 321,- Sk

Vlastný vklad 177 616,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 3 374 705,- Sk

11. Novohradské turisticko-informačné centrum vo Fiľakove – INTERREG IIIA

Predmet projektu: zlepšiť všeobecnú ekonomickú situáciu v programovom území a konkurencieschopnosť v sektore cestovného ruchu s cezhraničným dopadom, zapojiť sa do fungujúcich cezhraničných štruktúr a tým zvýšiť možnosti pre efektívne využitie existujúceho potenciálu pre turizmus v cezhraničnej oblasti BBSK

Vypisovateľ výzvy: MVRR SR

Finančná analýza:

Celkové náklady 10 899 035,- Sk

Vlastný vklad 544 952,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 10 354 083,- Sk

12. Zelené Fiľakovo – II, etapa

Predmet projektu: revitalizácia stromoradu na ul. Biskupickej

Vypisovateľ výzvy: Nadácia Ekopolis, Banská Bystrica

Finančná analýza:

Celkové náklady 80 000,- Sk

Vlastný vklad 0,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 0,- Sk. Projekt nebol úspešný.

13. Obnovme si svoj dom – Fiľakovský hrad – záchrana NKP

Predmet projektu: horný hrad a zostatok Perényiho bašty – zabezpečovacie práce

Vypisovateľ výzvy: Ministerstvo kultúry SR

Finančná analýza:

Celkové náklady 3 192 000,- Sk

Vlastný vklad 342 000,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 2 850 000,- Sk

14. Plánovanie strategického rozvoja mesta Fiľakovo

Predmet projektu: príprava nového operatívneho programu pre programovací dokument mesta na obdobie rokov 2007 - 2013

Vypisovateľ výzvy: MVRR SR, Agentúra na podporu RR

Finančná analýza:

Celkové náklady 920 000,- Sk

Vlastný vklad 46 000,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 874 000,- Sk

15. Bezpečné detské ihriská v meste

Predmet projektu: na základe bezpečnostných noriem, obnova troch detských ihrísk

Vypisovateľ výzvy: Centrum pre filantropiu – „tu sa nám páči, tu chceme žiť“

Finančná analýza:

Celkové náklady 62 489,- Sk

Vlastný vklad 0,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 0,- Sk. Projekt nebol úspešný.

16. Big šach v centre mesta

Predmet projektu: obnova plochy pre šachovnicu a existujúceho zábradlia vrátane zakúpenia nových veľkých šachových figúr

Vypisovateľ výzvy: Centrum pre filantropiu – „tu sa nám páči, tu chceme žiť“

Finančná analýza:

Celkové náklady 55 680,- Sk

Vlastný vklad 0,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 0,- Sk. Projekt nebol úspešný.

17. Zelené Fiľakovo – II. Etapa

Predmet projektu: zlepšenie kvality životného prostredia rehabilitáciu historického jadra mesta Fiľakovo

Vypisovateľ výzvy: Konto Orange „Šanca pre Váš región“

Finančná analýza:

Celkové náklady 29 742,- Sk

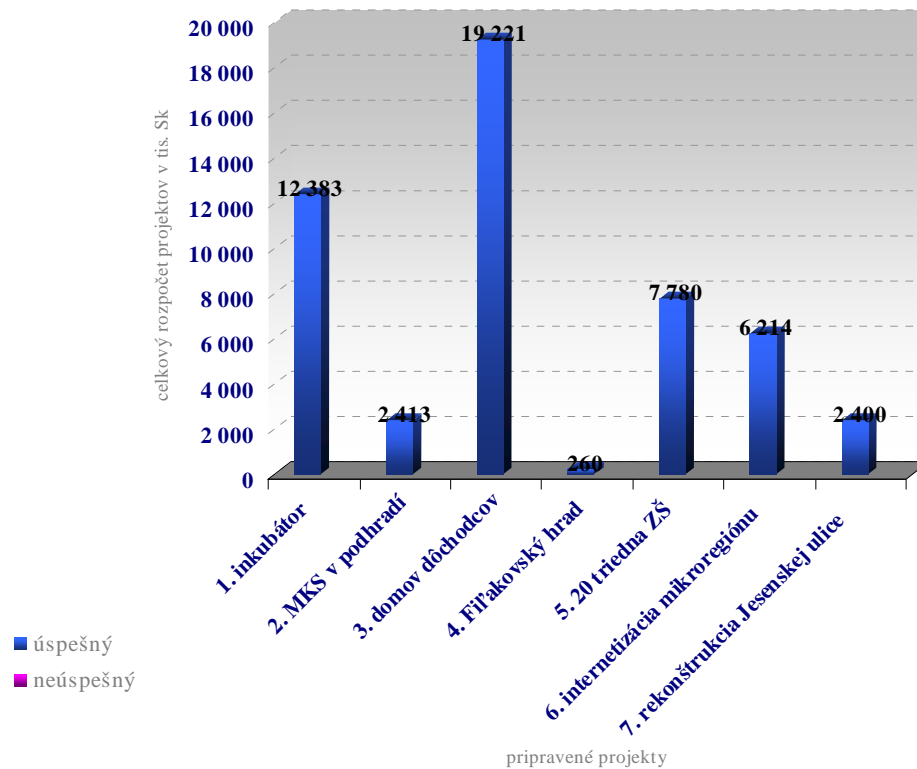
Vlastný vklad 12 252,- Sk

Výška finančnej pomoci predstavovala 17 490,- Sk.

4. 1. 2. 4 Zhodnotenie úspešnosti projektov

Graf č. 2

Rok 2005

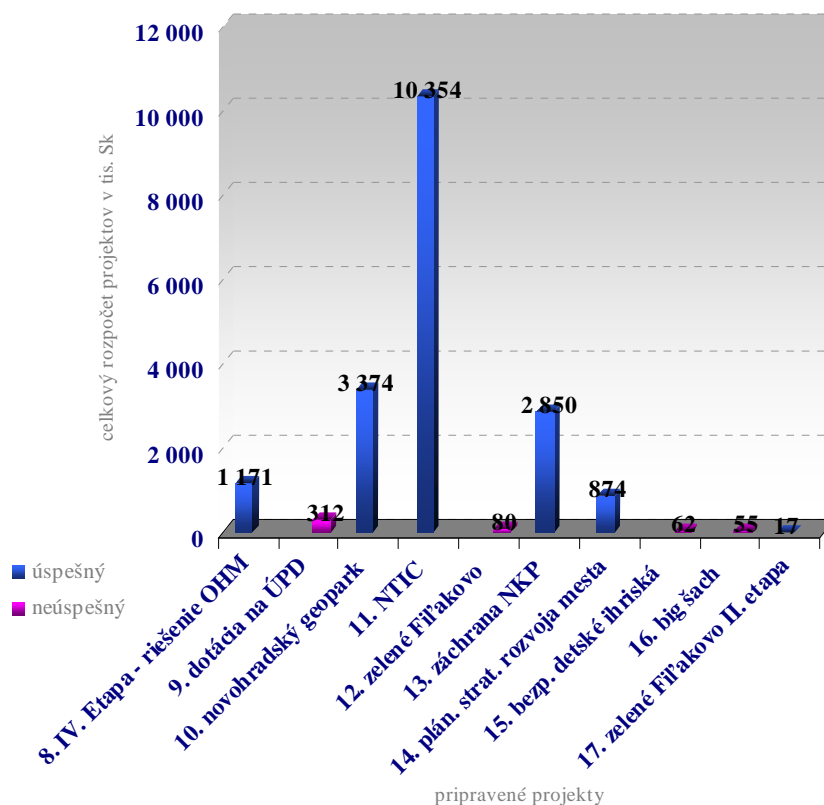

zdroj: vlastné spracovanie

Ako nám vyplýva z grafu č. 2, mesto Fil'akovo pristupovalo k projektovej činnosti v roku 2005 veľmi aktívne a svedomito. Projekty, ktoré vypracovali a následne predložili žiadosti im boli schválené. Finančné prostriedky, ktoré si z týchto fondov získali boli v celkovej výške 50 671 000,- Sk, z toho projekty spolufinancované s MVRR SR a programu Phare vo výške 12 393 888, projekty spolufinancované s MVRR SR a prostredníctvom štrukturálnych fondov 21 634 000,- Sk, projekt Fil'akovský hrad spolufinancovaný s MK SR vo výške 260 000,- Sk, projekt základnej školy spolufinancovaný s MŠ SR vo výške 7 780 000,- Sk, projekt Internetizácia regiónu Obručná spolufinancovaný s MVRR SR vo výške 6 214 000,- Sk a projekt Rekonštrukcia Jesenskej ulice spolufinancovaný s MŽP SR a to prostredníctvom environmentálneho fondu.

Graf č. 3

Rok 2006

Zdroj: vlastné spracovanie

V roku 2006 mesto Fiľakovo predložilo desať projektov, z ktorých im bolo schváleným celkovo šesť projektov. Mesto Fiľakovo vypracovalo projekty a podalo žiadosti na poskytnutie finančných prostriedkov v celkovej sume 19 149 000,- Sk, z ktorej sa jej podarilo získať za úspešné projekty finančnú podporu vo výške 18 640 000,- Sk, z toho projekty spolufinancované s MŽP SR vo výške 1 171 000,- Sk, s MVRR SR vo výške 14 602 000,- Sk, s MK SR vo výške 2 850 000,- Sk, s Kontom Orange „Šanca pre Váš región 2006“ vo výške 17 493,- Sk.

4. 1. 2. 5 Dopad na rozvoj obce, regiónu

Mesto Fiľakovo v programovacom období 2004 – 2006 sa aktívne zapájalo do prípravy rôznych projektov pre zlepšenie rozvoja mesta a regiónu. Ako jedno z mála miest a obcí na južnom Slovensku predkladalo značné množstvo projektov, ktoré boli aj realizované a podpísali sa pod pozitívny rozvoj obce a okolia. Predkladané projekty vychádzali z akčného plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Mesto implementovalo aj projekt pod názvom Rozvojové centrum mesta Fiľakovo – Inkubátor, v ktorom sa zameralo na

zvýšenie možností efektívnejšieho využívania potenciálu v podnikateľskej infraštruktúre za pomoci tohto strediska. Prostredníctvom neho chce mesto neustále vytvárať lepšie príležitosti pre priaznivé podnikateľské prostredie, priťahovať stále viac a viac podnikateľských subjektov do mesta, čo pozitívne ovplyvní sortiment služieb a obchodu, ale je to aj prílev nových pracovných miest, čo pomôže znižovať nezamestnanosť v meste a jeho okolí, zvyšovať kvalitu života ľudí prostredníctvom miezd a pod. Ďalším významným projektom, ktorý mesto realizovalo bolo vybudovanie kultúrno-spoločenského centra v areáli Fil'akovského hradu a v podhradí. V rámci neho sa financovala aj rekonštrukcia Bebekovej veži, pretože samotný projekt Bebekovej veži bol v minulosti len bol čiastočne úspešný. Z poskytnutého nenávratného finančného príspevku sa uskutočnila jej renovácia a modernizáciu pre účely plánovaného hradného múzea. Sprístupnilo sa a skultúrnilo všetkých 5 podlaží, z ktorých predtým boli len 2 sprístupnené. Boli prepojené všetky podlažia vo veži, zabezpečili sa interiérové a exteriérové svietidlá, sáľavé panely na vykurovanie. Zriadilo sa Hradné múzeum, čím sa rozšírila činnosť Mestského múzea a vytvorilo sa nové pracovné miesto. Jedno podlažie sa v súčasnosti využíva pre komorné predstavenia a pre účely Galérie. Zvýšila sa atraktivita hradu a vytvorili sa ďalšie trasy pre návštevníkov, ktorí chcú navštíviť len Dolný a Stredný hrad – hlavne v zimnom období. Vznikli kvalitné, moderné priestory pre všetky činnosti CVČ, čo privítale hlavne mladé generácie. Ďalším produktom tohto projektu je aj to, že sa vytvorilo hodnotné miesto pre organizovanie masových kultúrnych podujatí na hrade a v podhradí, ktoré už majú svoju tradíciu. Tento projekt, ale i všetky ostatné pozitívne ovplyvnili rozvoj obce a regiónu, mesto láka stále nových a nových turistov, obyvateľov mesta sa kvalitne zlepšujú podmienky života, cítia sa v meste bezpečne a veria mu, sú na mesto hrdí.

5 ZÁVER

Obec Zvolenská Slatina sa v programovacom období 2004 – 2006 sa čínorodo zapájala do prípravy rôznych projektov pre zlepšenie rozvoja obce a regiónu. Informácie o rôznych možnostiach čerpania predstupových fondov obec získavala prostredníctvom návštev MVRR SR ako aj regionálnych agentúr, alebo na internete. Na vypracovaní projektov spolupracovala s poradenskou agentúrou EÚ Projekty. Pri vypracovávaní projektov sa riadili prioritami, ktoré mali stanovené v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Projekty, ktoré boli realizované sa podpísali pod skutočný rozkvet celej obce. Etapovým budovaním sa obec snažila a stále má snahu vyrovnávať regionálne rozdiely, zlepšovať podmienky pre život v obci, zatraktívňovať ju pre budúci ale i súčasných obyvateľov, podmieňovať celkový rozvoj regiónu. Implementovaným projektom rekonštrukcie Materskej školy obec zvýšila jej technickú úroveň, čo obyvatelia obce s radosťou privítali. Nové zariadenie, ale aj modernejšia technika na výučbu prispieva ku kvalitnejšiemu životu detí, spokojnosti rodičov. Zlepšenie stavu školskej infraštruktúry určite ocenia aj budúci obyvatelia. Ďalšími veľmi významnými projektmi, ktoré obec realizovala a naďalej sa snaží realizovať je aj bytová výstavba v obci. Obec už od roku 1999 stavia v spolupráci MVRR SR bytové domy. Sú to moderné a komfort ponúkajúce byty, ktoré sú lákadlom hlavne pre mladých ľudí, pretože sú cenovo dostupné. Taktiež je záujem aj u obyvateľov mesta Zvolen, nakoľko obec sa nachádza v blízkosti tohto mesta, a ceny týchto bytov sú výrazne nižšie. Aj na základe týchto poznatkov môžeme potvrdiť neustály prírastok obyvateľov v obci, čo má pozitívny dopad na rozvoj obci. Obec realizovala aj rekonštrukciu troch najviac poškodených miestnych komunikácií v obci v zmysle akčného plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, čím zlepšila kvalitu týchto komunikácií. Vybudovaním centra hygienickej stanice poskytuje občanom so sociálne slabších vrstiev podmienky pre zlepšenie kvality života a tým napomáha k ich ďalšiemu rozvoju. Nakoľko sa obec nachádza pri hlavnej južnej trase Bratislava – Košice, svojím pozitívnym prístupom k možnostiam zveľaďovania obce otvára nové možnosti pre malých a stredných podnikateľov, čím ovplyvňuje svoju technickú infraštruktúru. Obec vypracovala projekty a podala žiadosti na poskytnutie finančných prostriedkov v celkovej sume 15 055 000,- Sk, z ktorej sa jej podarilo získať za úspešné projekty finančnú podporu vo výške 9 688 000,- Sk, čo v konečnom dôsledku pôsobí ako veľmi pozitívne zhodnotenie. V tomto roku Obec Zvolenská Slatina pripravuje viaceré projekty, na ktoré by po zverejnení výzvy z eurofondov a po ich úspešnom schválení chceli čerpať z európskych peňazí. Ide napríklad o projekt rekonštrukcie základnej školy v celkovom

náklade 10,3 milióna Sk. Ďalším projektom, ktorý má obec pripravený, je racionalizácia a modernizácia verejného osvetlenia v sume 4,3 milióna Sk. Obec už podala a čaká na kladné vybavenie dvoch projektov, ktoré chce realizovať cez environmentálny fond, a to kanalizáciu - dokončenie časti Sebechov v sume 2,8 milióna Sk a kúpu zariadení na zber a zhodnocovanie biologického odpadu v sume 2,3 milióna Sk. V rámci skrášľovania obce chcú upraviť okolie obecného úradu a odhaliť pamätník M. R. Štefánikovi a vrátiť ho na pôvodné miesto pred budovu obecného úradu.

Mesto Fiľakovo, ako jedno z mála miest a obcí v našom regióne sa v programovacom období 2004 – 2006 sa aktívne zapájalo do prípravy rôznych projektov pre zlepšenie rozvoja mesta a regiónu. Predkladalo značné množstvo projektov, ktoré boli aj realizované a podpísali sa pod pozitívny rozvoj obce a okolia. Predkladané projekty vychádzali z akčného plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Informácie zbierali prostredníctvom návštev rôznych inštitúcií ako napr. MVRR SR, RRA v Lučenci, a taktiež na internete. V súčasnosti má Fiľakovo zriadené oddelenie na vypracovávanie projektov pod záštitou Mestského úradu. Mesto implementovalo projekt pod názvom Rozvojové centrum mesta Fiľakovo – Inkubátor, v ktorom sa zameralo na zvýšenie možností efektívnejšieho využívania potenciálu v podnikateľskej infraštruktúre za pomoci tohto strediska. Prostredníctvom neho sa mesto neustále snaží vytvárať lepšie príležitosti pre priaznivé podnikateľské prostredie, priťahovať stále viac a viac podnikateľských subjektov do mesta, čo pozitívne ovplyvní sortiment služieb a obchodu, ale je to aj prílev nových pracovných miest, čo pomôže znižovať nezamestnanosť v meste a jeho okolí, zvyšovať kvalitu života ľudí prostredníctvom miezd a pod. Ďalším významným projektom, ktorý mesto realizovalo bolo vybudovanie kultúrno-spoločenského centra v areáli Fiľakovského hradu a v podhradí. V rámci neho sa financovala aj rekonštrukcia Bebekovej veži, pretože samotný projekt Bebekovej veži bol v minulosti len bol čiastočne úspešný. Z poskytnutého nenávratného finančného príspevku sa uskutočnila jej renovácia a modernizáciu pre účely plánovaného hradného múzea. Zriadilo sa Hradné múzeum, čím sa rozšírila činnosť Mestského múzea. Zvýšila sa atraktivita hradu a vytvorili sa ďalšie trasy pre návštevníkov, ktorí chcú navštíviť len Dolný a Stredný hrad. Vznikli kvalitné, moderné priestory pre všetky činnosti CVČ, čo privítale hlavne mladé generácie. Ďalšie projekty ako napr. Domov dôchodcov, Internetizácia mikroregiónu Obručná, Novohradské turisticko-informačné centrum, ale i všetky ostatné pozitívne ovplyvnili rozvoj obce a regiónu, mesto láka stále nových a nových turistov, obyvateľov mesta sa kvalitne zlepšujú podmienky života, cítia sa v meste bezpečne a veria mu, sú na mesto pyšní. Finančné prostriedky,

ktoré si z týchto fondov získali boli v celkovej výške 69 311 000,- Sk, z toho prevažne projekty spolufinancované s MVRR SR a prostredníctvom programu Phare a štrukturálnych fondov vo výške 54 843 888,- Sk, čo je nepochybne pozitívny výsledok.

Mesto Fiľakovo do ďalších rokov pripravuje viaceré projekty, ktoré vychádzajú z akčného plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja a to napr. oprava miestnych komunikácií a chodníkov s celkovým predpokladaným rozpočtom vo výške 80 mil. Sk, z toho kofinancovanie mesta predstavuje 800 000,- Sk, rekonštrukciu a rozšírenie kanalizácie s predpokladanou výškou finančnej pomoci 150 000 000,- Sk, vytvorenie námestia Koháriho s predpokladanou výškou finančnej pomoci 3 500 000,- Sk a mnohé ďalšie.

Z našej štúdie vyplýva, že skúmané obce sa v prvom programovacom období 2004 – 2006 aktívne zapájali do prípravy projektov a snažili sa využiť možnosti získania finančných prostriedkov na podporu rozvoja obce a regionálneho rozvoja. Celkový dopad na rozvoj týchto obcí a ich okolia sa javí ako veľmi priazniví a v rámci pripravovaných projektov v súčasnom programovacom období 2007 – 2013 sa taktiež usilujú o zabezpečenie dobre vyváženého ekonomického a sociálneho rozvoja, ale hlavne o postupné zmierňovanie a odstraňovanie rozdielov v úrovni rozvoja rôznych regiónov a obcí.

6 POUŽITÁ LITERATÚRA:

1. MAIER, TÖDTLING, Regionálna a urbanistická ekonomika, Bratislava, ELITA 1997, ISBN 80-8044-044-1
2. BELAJOVÁ, BALÁŽOVÁ, Ekonomika a manažment územnej samosprávy, Nitra, SPU v Nitre, 2004, ISBN 80-8069-458-3
3. PORUBČAN, BARÁT, KUČÍRKOVÁ, Teória politiky, Nitra, SPU v Nitre, február 2006, ISBN 80-8069-646-2
4. NIŽŇANSKÝ, Decentralizácia na Slovensku, bilancia nekonečného príbehu 1995-2005, Úrad vlády SR, Kancelária splnomocnenca vlády SR pre decentralizáciu verejnej správy, december 2005
5. ČAJOVEC, SLOBODA, Fiškálna decentralizácia a obce, b. m., 2005
6. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2004. Regionálna ekonomika. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2004. 248 str. ISBN 80-8069-344-7
7. EURÓPSKA KOMISIA, Európska únia regiónom, Luxemburg, Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločností, 2004, ISBN 92-894-7347-9
8. ZAMKOVSKÝ, PHSR – Význam, štruktúra a základné metodické tézy, Banská Bystrica, máj 2004, ISBN 80-96-8918-4-7
9. MVRR SR, Metodická príručka pre vypracovanie PHSR SK, Bratislava 2004, ISBN 80-89073-08-8

Internetové zdroje:

<http://www.mzpsr.sk> zo dňa 4.4.2008

<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1268&idf=150&lang=sk> zo dňa 4.4.2008

<http://www.edis.sk/index/go.php?id=17> zo dňa 4.4.2008

http://www.government.gov.sk/decentralizacia/uzemna_samosprava.php zo dňa 4.4.2008

http://naturescience.fhpv.unipo.sk/geografia/trendy/regionalny_rozvoj.htm zo dňa 4.4.2008

<http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj> zo dňa 4.4.2008

<http://www.mesa10.sk/mesa10/?module=publikacia&id=167> zo dňa 4.4.2008

<http://www.eufondy.org/index.stm?x=7> zo dňa 4.4.2008

<http://www.rokovania.gov.sk/appl/material.nsf> zo dňa 4.4.2008

7 Prílohy

Príloha 1 – Mapa mikroregiónu Podpoľanie

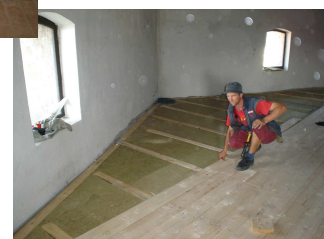
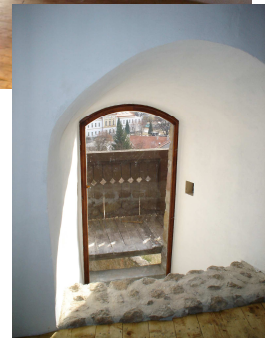
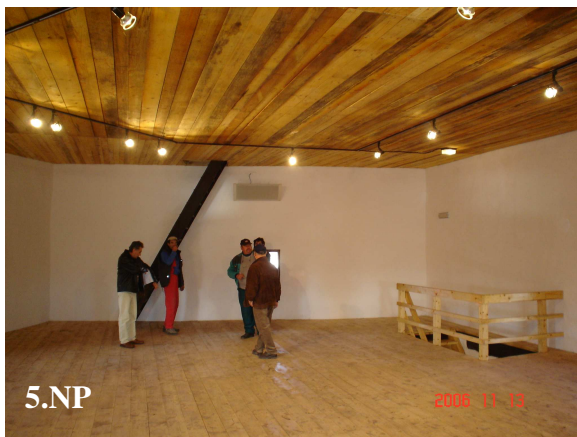
Zdroj: www.mikroregiony.sk

Príloha 2 – Mapa mikroregiónu Obručná

Zdroj: www.mikroregiony.sk

Príloha 3 – rekonštrukcia fiľakovského hradu

Zdroj: projektový spis

Príloha 4 – Bebekova veža

Zdroj: projektový spis